

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060303

DOM
2024-02-16
Stockholm

Mål nr
M 96-23

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2022-12-19 i mål nr M 4616-22, se bilaga A

PARTER

Klagande

1. A.S.

2. J.S.

Samma adress

Ombud för 1 och 2: Advokat E.S.

Motpart

1. Tekniska myndighetsnämnden i Stenungsunds kommun
444 82 Stenungsund

2. M.M.

Ombud: J.M.

Samma adress

SAKEN

Tillstånd till avloppsanläggning för fastigheten A i Stenungsunds kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom upphäver Mark- och miljööverdomstolen Tekniska myndighetsnämnden i Stenungsunds kommuns beslut den 3 maj 2022, dnr 2015-91, och avslår ansökan om tillstånd.

Dok.Id 2026839

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.avd6@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:30

BAKGRUND

Tekniska myndighetsnämnden i Stenungsunds kommun (nämnden) beslutade den 3 maj 2022 att bevilja M.M. tillstånd att för fastigheten A anlägga enskilt avlopp enligt upprättad ansökan och ritning med placering på grannfastigheten B. Tillståndet förenades med villkor.

A.S. och J.S. (B) överklagade nämndens beslut till Länsstyrelsen i Västra Götalands län som avslog överklagandet. Även mark- och miljödomstolen avslog överklagandet sedan ärendet överklagats dit. A.S. och J.S. har nu överklagat till Mark- och miljööverdomstolen.

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

A.S. och **J.S.** har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen, med ändring av mark- och miljödomstolens dom, ska upphäva tillståndet till avloppsanläggning för fastigheten A

Nämnden och **M.M.** har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

A.S. och **J.S.** har anfört bl.a. följande. Ansökan är otydlig och innehåller fortfarande brister. Avloppsanläggningen är avsedd att placeras på brukningsvärd jordbruksmark och området har pekats ut som värdefullt odlingslandskap i översiktsplanen.

Placeringen kommer avsevärt försvåra pågående markanvändning och en del av marken kommer permanent tas ur bruk. Anläggningen som är avsedd för ett enskilt hushåll tillgodoser inte ett väsentligt samhällsintresse. Det står även klart att åtgärden inte kan genomföras utan intrång i deras äganderätt. De samtycker inte till åtgärden och det är uppenbart att syftet med ansökan är att försöka uppnå en tvångsvis åtkomst av en del av deras fastighet. Detta utgör en omständighet

som ska beaktas vid bedömningen av lämplig plats enligt 2 kap. 6 § miljöbalken (jfr bl.a. NJA 2021 s. 1187 och NJA 2020 s. 1129).

Nämnden har vidhållit vad den anfört tidigare och tillagt bl.a. följande. Tillstånd har beviljats efter att ansökan har kompletterats och tidigare brister har åtgärdats. Ytan som anläggningen kommer ta i anspråk är relativt liten sett i relation till den totala ytan jordbruksmark på platsen. Eftersom huvuddelarna av anläggningen placeras under mark kommer utseendet på platsen endast påverkas minimalt. Anläggningen kräver begränsat underhåll och den tid, i anläggningskedet, då en något större markyta kommer tas i anspråk är begränsad till några få dagar. Anläggningen kommer därför inte innebära ett avsevärt försvårande av den pågående markanvändningen och inte heller göra marken obrukbar under flera års tid. Tillträde till marken bestäms genom servitut och den skada som eventuellt kan tänkas uppstå är av temporär karaktär. Ett eventuellt intrång i klagandens egendomsskydd ska därför inte beaktas inom ramen för tillståndsprövningen.

M.M. har vidhållit vad han anfört tidigare och tillagt bl.a. följande. Ansökan är enkel att förstå och innehåller inga brister. Placeringen utgör ett litet intrång i klagandens fastighet och medför inga hinder mot att fortsättningsvis bruka marken som jordbruksmark. Tiden för anläggandet är begränsad. Därefter kommer det vara möjligt att passera anläggningen med både jordbruksmaskiner och djur. Avloppsanläggningen tillgodoser ett väsentligt samhällsintresse eftersom orenat avloppsvatten inte kan tillåtas rinna ut i bäckar och vattendrag. Ny infrastruktur i form av avlopp, utbyggnad av el och fiber m.m. utgör även det ett väsentligt samhällsintresse. Placeringen är inte heller i strid med gällande översiktsplan. Andra fastighetsägare har fått tillstånd till enskilda avloppsanläggningar i samma område.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Enligt den allmänna hänsynsregeln om val av plats i 2 kap. 6 § första stycket miljöbalken gäller att för en verksamhet eller åtgärd som tar ett mark- eller vattenområde i anspråk ska det väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön. Av andra stycket i samma paragraf framgår att, vid bl.a. tillståndsprövning enligt 9 kap. miljöbalken som nu är aktuellt, ska även bestämmelserna i 3 och 4 kap. samma balk tillämpas om det är fråga om ändrad användning av ett mark- eller vattenområde.

Det ansökta tillståndet innebär att en avloppsanläggning ska anläggas på jordbruksmark som används aktivt för bete. Mark- och miljööverdomstolen bedömer därmed att det är fråga om en ändrad användning av markområdet, varför 3 kap. 4 § miljöbalken är tillämplig vid prövningen.

Enligt 3 kap. 4 § andra stycket miljöbalken får brukningsvärd jordbruksmark endast tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark används för åtgärden.

Den plats där avloppsanläggningen ska placeras utgör brukningsvärd jordbruksmark. Även om en del av anläggningen kommer placeras under mark bedömer Mark- och miljööverdomstolen att den yta som anläggningens avloppstank, slamavskiljare och markbädd kommer ta i anspråk kommer bli permanent obrukbar som jordbruksmark. Därutöver kommer i vart fall området närmast runtomkring anläggningen och området fram till den angränsande vägen västerut behöva tas i anspråk för framtida skötsel och underhåll. Det är alltså fråga om brukningsvärd jordbruksmark som i inte obetydlig mån kommer tas i anspråk på ett varaktigt sätt.

För att jordbruksmarken ska få tas i anspråk för den ansökta åtgärden krävs, som angetts ovan, att det behövs för att tillgodose ett väsentligt samhällsintresse som inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark

tas i anspråk. Av utredningen framgår att syftet med anläggningen är att möjliggöra uppförandet av ett eller två enbostadshus på den obebyggda fastigheten intill. Att tillgodose bostadsförsörjning kan i och för sig vara ett sådant väsentligt intresse som avses i bestämmelsen (se prop. 1985/86:3 s. 53). I praxis har emellertid bedömts att uppförandet av enstaka enbostadshus på brukningsvärd jordbruksmark typiskt sett får anses vara oförenligt med bestämmelsens syfte (se exempelvis Mark- och miljööverdomstolens domar den 7 februari 2022 i mål nr P 1143-21 och den 12 april 2022 i mål nr P 2615-21). Enligt Mark- och miljööverdomstolen är det inte visat att avloppsanläggningen, som alltså syftar till att möjliggöra uppförandet av ett eller två enbostadshus på annan mark, är avsedd att tillgodose ett väsentligt samhällsintresse. Den ansökta åtgärden torde dessutom kunna ordnas genom att annan mark tas i anspråk. Marken får därmed inte tas i anspråk för den ansökta åtgärden. Mark- och miljödomstolens dom ska därför ändras på så sätt att nämndens beslut ska upphävas och ansökan avslås.

Vid denna bedömning saknas det anledning för Mark- och miljööverdomstolen att ta ställning till övriga invändningar mot tillståndet som klagandena framfört.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Claes-Göran Sundberg, tekniska rådet Torbjörn Johansson, hovrättsrådet Katarina Welin och tf. hovrättsassessorn Maria Hemmingsson Edwards, referent.

Föredragande har varit Susanne Schultzberg.

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2022-12-19
meddelad i
Vänerns borg

Mål nr M 4616-22

KLAGANDE

1. H.A.
2. L.K.
3. A.S.
4. J.S.

MOTPARTER

1. Tekniska myndighetsnämnden i Stenungsunds kommun
444 82 Stenungsund
2. M.M.

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Västra Götalands läns beslut den 27 oktober 2022 i ärende nr 505-32170-2022, se bilaga 1

SAKEN

Tillstånd till avloppsanläggning på fastigheten A i Stenungsunds kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandena.

Dok.Id 592712

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1070 462 28 Vänerns borg	Hamngatan 6	0521-27 02 00 E-post: mmd.vanersborg@dom.se www.domstol.se/vanersborgs-tingsratt/	finns ej	måndag – fredag 08:00–16:00

BAKGRUND

Tekniska myndighetsnämnden i Stenungsunds kommun (nämnden) beslutade den 3 maj 2022 (dnr 2015-91) att bevilja M.M. tillstånd att för fastigheten A avleda WC-avlopp till slutna tank på 6 m³ och BTD-avlopp till Baga slamavskiljare med slamvolym 2,5 m³ samt efterföljande markbädd med biomoduler om 22 m² av fabrikat Baga enligt upprättad ansökan och ritning. Tillståndet förenades med villkor.

Nämndens beslut överklagades av L.K. och H.A. (C) samt A.S. och J.S. (B). Länsstyrelsen i Västra Götalands län (länsstyrelsen) beslutade den 27 oktober 2022 att avslå deras överklaganden.

YRKANDEN M.M.

L.K. och **H.A.** har överklagat länsstyrelsens beslut och yrkat att tillståndet för avloppsanordningen ska upphävas. De har som grund för sin talan anfört i huvudsak samma omständigheter som inför länsstyrelsens prövning samt tillagt bland annat följande. Avloppet kommer periodvis under höst/vår att sättas ur funktion även på grund av att Dyrtorpbäcken uppströms, med därtill hörande dagvatten från hela Fråstorps villaområde, kommer att påverka dessa vattennivåer i bäcken vid mycket regn. Därmed anser de att det är olämpligt ur miljö och hälso-perspektiv att anlägga ett avlopp, infiltration, minireningsverk på denna plats/lågt belägna åker. Det finns kommunalt VA att ansluta till < 300 m bort vid Kullens Handelsträdgård. Det torde knappast vara lämpligt att kommunen får ”fribrev” att ansluta kommunalt VA till denna tomt när de för 5-10 år sedan av länsstyrelsen var tvingade att ansluta kommunalt VA till övriga fritidsfastigheter inom Strandkärr/Stenungsund.

A.S. och **J.S.** har överklagat länsstyrelsens beslut och yrkat att tillståndet för avloppsanordningen ska upphävas. De har som grund för sin talan anfört i huvudsak samma omständigheter som inför länsstyrelsens prövning.

DOMSKÄL

Efter att ha gått igenom utredningen i målet samt övervägt vad de klagande anført, finner mark- och miljödomstolen att det saknas skäl att ändra länsstyrelsens beslut. Det är möjligt att anlägga ett enskilt avlopp enligt inlämnad ansökan för fastigheten A som uppfyller miljöbalkens krav. Prövningen av denna ansökan görs oberoende av civilrättsliga eller fastighetsrättsliga förhållanden. Det är vidare inte möjligt att inom ramen för denna prövning påverka en eventuell utökning av det kommunala verksamhetsområdet för VA. Mark- och miljödomstolen finner således att överklagandena ska avslås på de av länsstyrelsen anförda skälen.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 9 januari 2023

Catrin Ångman

Magnus Eklund Fellerfeldt

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Catrin Ångman, ordförande, och tekniska rådet Magnus Eklund Fellerfeldt. Föredragande har varit beredningsjuristen Charlotte Stenberg-Magnusson.